

2536

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1

Krogar.

Krogar.

Utom den krog, som fanns nere vid pramhuset vid Bosjökloster fanns det en hel del likadana längs med hela vägen genom häradet in till Lund och Malmö. Man hade ett kru i Hurva och ett längre fram mot Lund i Getinge.

Krogliv.

Krogliv.

Nere i Pramhuset vid Bosjökloster fanns det ett kru
förr i världen. Och där hämtade alltid Klingstorpa-
Anners brännvin till bönderna i Hennånga och Munkarp.

När han då hade varit och hämtat en del ,kom han
alltid in till Lillö till fiskarehuset för att
resonera ,för han gick alltid längs med sjön.

Den som på den tiden hade kruet nere vid Pramhuset
hette Karåsson och han hade både fiske ,pram å kru. Det
var utskänkning nere i det gamla pramhused.

När man skulle över på prammen fick man Prampengar
betala visst för enspännare och visst för tvåspännare.

Sedan lades det en bro där nere och då hade man
en bom innan bron, där man fick betala bompengar.

2536

3

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ordstäv.

Ordstäv.

" De ä årsens ti," sa Klingstorpa -Anners ,när
han körde med en häst och en stud om midsommar.

Talesätt efter ett gammalt bygdeoriginal, som roade alla
var han drog fram med sitt prat och sina lustiga påhitt.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Gilleslaget.

Gilleslaget.

Gilleslaget var i Nyby inte detsamma som husförhørsroten. Orup och Nyby följdes alltid åt i gilleslag, men de andra, som hörde till roten voro inte med. Sen var det en annan sak, att gilleslaget gärna gick lite grand efter klasskillnad. De, som kommo tillsammans på ett husförhör samlades inte till gille.

2536

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

5

Husförhör.

Husförhör.

När det var husförhör hemma i gården var det alltid gille efteråt. Det var sed ,att man allra först bjöds på öl.Sedan blev det kaffe och till allra sist blev det fint gille efteråt ,men bara för prästen och de finaste mannana.Hela Nyby och Backa-
huset och Rommahuset ~~XXXXXXX~~ och Orup var en rote.
En 25--30 personer var det vid varje husförhör till att läsa.Först var det då mantalsskrivning, sen var det läsning i testamentet sen katekesläsning med uttydning. Sen gjorde prästen lite utläggning och så till slut var det bön.

Byabacken.

Byabacken.

Nere i Nyby by fanns det en liten kulle med ~~en~~
ask på. Där samlades byamännen varje år ,då de skulle
ha stämma. Hornet ,som man hade i den byn var av
bläckplåt helt enkelt.

Där inne i den sjön kunde den ibland stå alldeles tjockt å stora stim så att fenorna syntes ovan vattnet. Braxen.

Braxen har två eller ibland tre lekar på sommaren. Den första leken är då tjörnet blommar. Senare kommer den s. k. säalegen och ibland kan det hända ,att det kommer ännu en lek senare på sommaren.

Braxen togs bäst då isen bröt opp på våren. Då följde hela stim med isen då den dånade iväg och drev. Och om man då följde isen ,då man satte garnen slog det aldrig fel ,att man inte tog braxen. Den togs då alltid med garn.

En dag då isen höll på att bryta hade det blivit en klar ränna ute i sjön ,men isen låg inne i hela viken. Vi hade ekan på land framme vid torpet och det enda ställe vi skulle kunna få den i sjön på var ute vid Nagben eller Höja ho, som vi kalla udden av Lillö. Där kom rännen rätt nära land och där skulle vi möjl, kunna få ut ekan. Vid tiotiden drog vi ekan över isen

bort mot Nabben och när det var alldeles nermörkt hade vi fått ekan i sjön och fått ut garnen."Du ska få se, att det blir braxa i mårren", sa min dräng te mej. Vi hade satt garnen alldeles i kanten av isen, som höll på att bryta opp. Och på morgonen hade vi sjuttiofem stora braxa.

Gädda.

Förr i världen hade alla byarna, som hade strandrätt nere i sjön s. k. gäddebäckar som voro grävda en bit opp mot strandremsan. De voro enbart avsedda för att fånga gädda i och här hade de olika gårdarna sina håmmor. Men gäddan togs också i garn och vintertiden på stånkrok. På vinteren, då det var tunn glansis och gäddorna kommo opp till isen för att hämta luft kunde man också klubba gädda, men det var inte så vanligt. Det mesta gäddfisket på vinteren var fisket med stånkkrok. Stånkkrok kunde man hålla på med till ut i februari

eller mars. Man hade ihland en femton krokare ute att passa. Man hade då en släde, som var avsedd till det samma och på den satt man därute. Men det var minsann kallt att ibland en hel dag sitta ute i kölden. Mot blåsten skyddade man sig emellertid så gott man kunde med en matta, som man hade med sig och satte opp mot vindsidan. Så satt man där och hade alla hålen framför sig i en rundel. Vid sidan om det stora hålet som man lät reven gå ner igenom gjorde man ett mindre och där satte man en pinne, som man gjorde fast ändan på reven i. En hel del av reven låg sedan ovanpå isen, men ungefär så att "pjönan" (Aagnet som är pjön =mört.) hängde en aln från botten, så gjorde man en hilla om den tunne pinnen så att reven hängde löst på den, men dock så att pinnen kom att stå böjd en smula. När så gäddan

kom, så brukade den bara stå och ha pjonan i munnen, men den rev i alla fall av hillan om käppen och den kom då att peka rätt op i vädret. Då var det till att springa fram och hugga tag i reven. Ibland kunde man då få se hur reven ringlade sig ner i hålet när man kom några meter ifrån. Då var det till att hugga fast i rven och rycka till, så att man kunde få gäddan på kroken.

Men man fick frysa med det fisket. Fast ofta fick man ha bråttom som barar katten, när det var flera raka pinnar på en gång. Det var på den tiden annars mitt bästa fiske och jag tog mycke gädda på de viset.

På våren tidigt kunde man fånga ganska mycket gädda i hämmor. Och man kunde ibland börja mycket tidigt med att sätta garn. Det var redan den 4:de februari ett år. Då låg det is på botten, men det stod en hel del vatten ovanpå och där brukade gäddorna gå opp. Vi gjorde å ordning gäddgarn och satte på kvällen. Och på morgonen tog vi en 8--10 gäddor. Däremot

andra år kunde det hända, att man inte kunde sätta garn förrän fram i mars.

Sen gäddan på våren hade lekt en fjorton dar, gick det bra att fånga den på rev, för då nappa den bra. Den var tom och grisk och högg vad som helst.

Man kunde också ibland få en del gäddor genom att snärja dem. Men det var sällan det lönade sig.

Ålfisket.

Sen augusti kom var det tid att börja med ålreven. Sen kunde man hålla på att lägga ålarev i augusti, september och ibland en bit ut i oktober. Sen detta var slut fick man vänta till sjön fräs till och man kunde börja med ståndkrok.

Aborrfisket.

När pjönerna hade slutlejt, kom aborren. Det fanns ett stenbergs under vattnet utanför Nabbeh. Där brukade alltid aborren stå tätt. Och senare på

sommaren, när aborren började sluka, kom det en massa småfisk opp på revet och då var där alltid gott om ~~Å~~ aborrar och gäddor me förresten.

Fisket i allmänhet.

Fisket i sjön förr i tiden gick i stort sett till på alldeles samma sätt som nu. Men vi lade aldrig ut bottengarn. Och av andra garn hade vi mycket mer "småbånna" garn än de, som användas nu för tiden. Men det var ju alldeles galet förstås, för man tog ju all småfisken i dem. På den tiden jag var fiskare nere vid Lillö, satte vi garn lite överallt i sjön. Det var ingen som frågade efter den saken.

Notdragning.

När det var alldeles lugnt, var det ~~bra~~ att dra not inne i viken vid fiskaretorpet eller ännu längre ner mot Bosjöklosters mölla. Där nere var bottnen jämn och bra. Jag minns en gång vi hade varit nere i

Notdragning.

Sjöholmen å tatt småfisk. Så börja de att bli så farlit hett oppåt dan och de~~XX~~ såg ut som om de skulle bli åska. Då sa jag te min drång: "De ä nock bäst att vi ger voss iväg hem." Å när mi kom hem, blev de en föbaskad åska och ett kraftigt regn. Så gick vi opp på lofted å la voss en stunn å min gumma skulle väcka ve tretien. Men så hade hon vatt nere ve sjön å sett. Ätter åskan hade de blett alldeles lugnt å så hett så hett. Å då sto där alldeles full mä braxeh inge ve lann, å så nära lann så fenorna syntes ovanom vanned. Å gumman min kom å kalla å tala om'ed. Vi ud mä noten kvickt å la ut den. Men vi fick minsann inte en enda. Di gick förbi ve sierna. Men då la vi ud längre ner mod möllan å då fick vi en liden en på 1¹/₂ kilo. Men då slängde vi noten där nere å så rodde vi hem ätter braxagarn å la ut dom å då fick vi ett par tjog stora, granna braxa.

2536

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

15

Djupnot.

Djupnot.

Man hade en fin not för ål och en grovare för
braxen. Då man lade ut djupnot måste man ha två ekor
och dessa rodde vid sidan av varandra och noten fick
gå på botten mellan de båda ekorna.

2536

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Upptecknat efter

Fröken Agda Persson

Orup

Bosjöklosters s:n.

av Albert Nilsson

sommaren 1929.

Rida ranka.

Rida ranka.

Rida , rida ranka
Hästen heter Blanka.
Var ska vi rida?
Rida ud å fria,
te en liden pia.
Va ska hon heta?
Anna Magreta.
Var ska hennes bröllop stå?
Uti hennes faders gård.
Där gror lögen,
å där gal jögen,
å där ä små piger,
som spenger selke
å där ä små påga,
som stå hå,,er om bällar i backana.

KUNDS UNIVERSITETS
BOKBOKSTAVEN

Rida ranka.

Rida,rida ranka
Hästen heter Blanka
Hästen heter Galengrå
Hästen kasta mannen å
Bus ud i bäcken,
påsen å säcken,
sillamannen ätte.

Rida ranka.

När det sista sjöngs vände man opp
och ner på den lille, som om han hade
fallit ut i bäcken.

2536

18

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Barnrim.

Så kommer där en herreman rianes
nätt, nätt i körkan.
Men sen kommer bonnen,
skämpanes, skämpanes.

Sjöngs när man hade barnet på
knät och barnet fick rida ranka och rida
allt eftersom det sjöngs i visan.

Barnrim.

2536

19

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Barnrim.

Herr Baron,
geck på bron.
Knäckte nötter
under fötter.
Fyra fötter, ingen tå.
Hur kan Herr Baronen gå.

Barnrim.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNERARKIV

Barnvisa.

n/
Lide pia geck i by
för hon velle lega
Två små dränga földe 'na hem
mä en liden fäjlå.
Fäjlå du,
men ja står bru
Fäjlå ꞑ fäjlå bom , bom.
Å vell du följa mä så kom kom.

Barnvisa.

LUNDA UNIVERSITETS
BOKFÖRHANDLINGAR

Vaggvisa.

Skära, såga all min da
Fyra styver ska tösen ha
Maden te å brännvin mä
Så går såged lätt i trä.
Skär fort, skär bra
Skär långa dra,
Skära vi mer s
Så få vi fler
Penga i pungen.

Vaggvisa.

Denna visa sjöngs allt under det man "sågade"
med barnets armar i takt med som man sjöng.

LILLA RINGSJÖN
FOLKSKOLEN

Bobbesten.

Bobbesten.

Man sade alltid förr i världen, då jag var liten,
att alla barn kommo från Bobbesten, som ligger
nere i Ringsjön vid Lillö. Vi trodde, att vi hade
kommit från Bobbesten och att alla andra barn
också kommo därifrån.